

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELEDE KENT YÖNETİMLERİ

Muhammet ESEN¹

Doç. Dr. Tuna BATUHAN²

ÖZET

Bu çalışmada, iklim değişikliği ile mücadelede yerel yönetimlerin kritik rolü incelenmiştir. Sanayi devrimi sonrası artan fosil yakıt kullanımı, nüfus artışı ve kentleşme, çevresel sorunları derinleştirmiştir. Türkiye’de yapılan saha çalışmalarıyla, ilçe belediyelerinin iklim değişikliği konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu, ancak bazı belediyelerde iklim değişikliği müdürlüklerinin henüz kurulmamış olduğu ve kaynak yetersizliklerinin olduğu tespit edilmiştir. Yerel yönetimlerin, çevre dostu projeler, atık yönetimi ve sera gazı emisyonu azaltımı gibi alanlarda daha etkin olabilmesi için, iklim değişikliği müdürlüklerinin kurulması, yerel ve ulusal düzeyde işbirliği sağlanması ve yeterli kaynak tahsis edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak yerel dinamiklere uygun politikaların geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışma, yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadelede daha sistematik ve koordineli adımlar atmalarını önererek, sürdürülebilir bir geleceğe katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel İklim Değişikliği, Yerel Yönetimler, İklim Politikaları, Sürdürülebilirlik

URBAN ADMINISTRATIONS TO FIGHT CLIMATE CHANGE

ABSTRACT

This study examines the critical role of local governments in combating climate change. The increasing use of fossil fuels, population growth, and urbanization following the industrial revolution have deepened environmental problems. Field studies conducted in Türkiye reveal that district municipalities have a high awareness of climate change, but some municipalities have not yet established climate change departments and face resource shortages. For local governments to be more

¹ Doktora Öğrencisi, ATAÜNİ, Kamu Yönetimi, esn.muhammet25@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8451-6674

² Doç. Dr., ATAÜNİ, Kamu Yönetimi, tuna.batuhan@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7662-3405

Geliş Tarihi: 17.08.2024 / Kabul Tarihi: 30.12.2024 Çalışma Türü: Araştırma Makalesi

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir. Turnitin/Ithenticate/Intihal ile İntihal Kontrolünden Geçmiştir. Screened for Plagiarism by Turnitin/Ithenticate/Intihal Licenced by CC-BYNC ile lisanslıdır.

effective in areas such as eco-friendly projects, waste management, and reducing greenhouse gas emissions, it is necessary to establish climate change departments, ensure cooperation at both local and national levels, and allocate sufficient resources. Furthermore, it is important to develop policies tailored to local dynamics, considering regional differences. This study aims to contribute to a sustainable future by recommending that local governments take more systematic and coordinated steps in combating climate change.

Keywords: Global Climate Change, Local Governments, Climate Policies, Sustainability

GİRİŞ

Habitat III (2017: 9) raporunda, 2050 yılına kadar kentsel nüfusun mevcut nüfusun neredeyse iki katına çıkacağı öngörülmektedir. Bu nüfus artışı, kentlerde ekonomik ve sosyal yoğunlaşmayı beraberinde getirmekte ve altyapı, konut, güvenlik gibi kentsel sürdürülebilirlik alanlarında önemli zorluklara yol açmaktadır. Küresel iklim değişikliği de, kentsel sürdürülebilirlik ve kent yönetimleri açısından kritik bir konu olarak ön plana çıkmaktadır. Zira küresel iklim değişikliği, orman yangınları, kutuplarda eriyen buzullar, deniz seviyesindeki artış, mevsimsel değişiklikler ve olumsuz hava koşullarından kaynaklanan doğal afetlerle birlikte dünya çapında gözle görülür etkiler yaratmaktadır. Bu çerçevede, küresel iklim değişikliği, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve politik boyutlarıyla da disiplinlerarası bir araştırma ve tartışma konusu haline gelmiştir.

Bu bağlamda, literatürde, küresel iklim değişikliği ve kentsel uyum stratejileri üzerine birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Aksoy ve Arslan (2022), kentlerde küresel iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması noktasında altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiş ve yeşil altyapı sistemlerinin önemine dikkat çekmiştir. Benzer şekilde, Bergquist ve diğerleri (2022), Amerika Birleşik Devletleri örneğinde yapılan araştırmalarla, küresel ısınmaya karşı toplumun farkındalığının yalnızca %60 seviyesinde olduğunu ve farkındalığın arttıkça, iklim değişikliğiyle mücadele politikalarına desteğin de arttığını ortaya koymuşlardır. Mavi (2021), çevre hareketlerinin iklim değişikliği ve doğanın korunması konusundaki önemini vurgulamış, Özerdem ve Barlas (2021) ise küresel iklim değişikliğini dünya politikası perspektifinden ele almış ve iklim değişikliğinin göç hareketlerine olan etkisini incelemiştir.

Ayrıca, Manu (2021), kamu politikalarının küresel ısınmayla mücadeledeki rolünü tartışmış, Özkaplan Yörüklü (2021) ise peyzaj mimarlığının ekolojik uygulamalarla küresel iklim değişikliğiyle mücadeledeki etkisini değerlendirmiştir. Akyol ve Mete (2021), küresel ısınma ve sera gazı emisyonlarının azalması arasında bir ilişki kurarak, yenilikçi çevreci teknolojik uygulamaların bu konuda nasıl bir etki yarattığını incelemiştir. Vural (2018) ise küresel iklim değişikliğini güvenlik boyutuyla ele almış ve bu değişikliğin güvenlik risklerini arttırabileceğini ifade etmiştir. Akbulut ve Kaya (2020), öğretmenlerin küresel iklim değişikliği farkındalıklarını inceleyerek, farkındalığın yüksek olduğunu belirlemiştir. Kaçmaz ve Özaydın (2019), küresel ısınmanın sosyal politikalarla mücadeledeki rolünü tartışmış, Küçük Biçer ve Acer Vaizoğlu (2015) ise sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin küresel ısınma ve iklim değişikliği konusundaki farkındalıklarını incelemiş ve bu farkındalığın yetersiz olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu çalışmalar, küresel iklim değişikliğiyle mücadelede farklı yaklaşımların ve stratejilerin önemini gözler önüne sermekte, her alanda yapılacak işbirliklerinin ve bilinçli politikaların gerekliliğini vurgulamaktadır.

İklim değişikliğinin yerel düzeydeki etkileri, bu etkilerle başa çıkmak için geliştirilen adaptasyon stratejilerinin sınırlarıyla birleşerek yerel düzeyin adaptasyon sürecindeki önemini daha da vurgulamaktadır (Braunschweiger ve Ingold, 2023). Yerel yönetimler, altyapı korunması, acil durum planlaması ve arazi kullanımı gibi alanlarda önemli yetkilere sahiptir ve bu alanlar, iklim değişikliğine uyum sağlamak için kritik öneme sahiptir (Vogel ve Henstra, 2015). Ayrıca, yerel düzeydeki etkiler doğrudan hissedildiğinden, yerel çözümler çoğunlukla yerel paydaşların iş birliği ve kaynakların korunmasına yönelik olarak şekillenir (Ostrom, 2000; Smit ve Wandel, 2006). Bilimsel literatür ve Avrupa Komisyonu, yerel düzeyin iklim değişikliğine uyum sürecinde kritik bir rol oynadığını kabul etmektedir (Fünfgeld, 2015; Robert ve Schleyer-Lindenmann, 2021). Bu yaklaşım, Avrupa Uyum Stratejisi'nde de yer almakta ve yerel yönetimlerin bu süreçlere dahil edilmesi teşvik edilmektedir (European Commission, 2021).

Ancak yerel düzeydeki uyum süreci hâlâ birçok ülkede yeterince yerel politika gündemlerine entegre edilmemiştir (Dupuis ve Knoepfel, 2013; Fünfgeld, 2015). Bu yavaş ilerlemenin sebepleri arasında yerel yönetimlerin uzun vadeli sorunlarla başa çıkma zorlukları (Biesbroek et al., 2010), yerel adaptasyonun çok düzeyli yönetim yapılarında yer alması ve üst düzey kararlarla olan bağımlılıkları (Omukuti, 2020; Yu, 2016) bulunmaktadır. Ayrıca, iklim değişikliğinin etkilerinin kaynağı ile bu etkilerin zamansal ve mekânsal uyumsuzlukları, adaptasyon politikalarının tasarımını zorlaştırmaktadır (Driessen et al., 2012; Ingold et al., 2019). Kamuoyunun iklim değişikliğine dair farkındalığı artsa da, birçok kişi iklim değişikliğini uzak bir sorun olarak görmeye devam etmekte ve adaptasyon önlemlerinin acil bir ihtiyaç olmadığını düşünmektedir (Perrow, 2010). Buna ek olarak, adaptasyon önlemlerinin maliyetleri hemen görünürken, sağladığı faydalar uzun vadede ortaya çıkmakta ve bu durum yerel yönetimlerin daha acil sorunları önceliklendirmesine neden olmaktadır (Vogel ve Henstra, 2015).

Uluslararası düzeyde, yerel yönetimler iklim değişikliğine uyum sağlamak için belediye uyum politikaları geliştirmekte ve bu faktörleri operasyonlarına dahil etmektedir (Rogers et al., 2024; Araos et al., 2016; Uittenbroek et al., 2013). Ancak, ulusal yönetmeliklerin yetersiz olduğu durumlarda giderek daha fazla yerel yönetim gönüllü olarak iklim uyumu çabalarına katılmaktadır (Simon Rosenthal et al., 2015; Wright, 2021). Yerel düzeydeki bu uyum çabaları genellikle plansız ve tepkisel nitelikte olmakta, bazen uyumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Morato, 2024; Olazabal et al., 2021). Literatür, iklim değişikliği kaygılarının yerel politikalara entegre edilmesinin, uyum sürecindeki boşlukları kapatmanın ve adaptasyon sonuçlarını hızlandırmanın anahtarı olduğunu vurgulamaktadır (Baack et al., 2024; Kok ve De Coninck, 2007).

Bu çalışmanın amacı, küresel iklim değişikliğiyle mücadele konusunda yerel yönetimlerin rolünün anlaşılabilmesi ve kent yönetimlerinin bu konuya ilişkin farkındalıklarının belirlenmesidir. Çalışmanın temel sorusu, "Kent yönetimleri küresel iklim değişikliğiyle mücadelede farkındalığa sahipler mi?" şeklinde belirlenmiştir. Yerel yönetimler, günlük hayatın işleyişinde etkin bir rol oynadıkları için, bu çalışmanın, kent yönetimlerinin küresel iklim değişikliği gibi dünya geleceğini tehdit eden bir konuda ne derece etkin bir rol oynadığını inceleme fırsatı sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, yerel yönetimler açısından mevcut sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesidir. Çalışma, bu özgün yönüyle literatüre katkı sağlamayı, aynı zamanda bu alanda araştırmalar yürüten akademisyenler ve merkezi ve yerel düzeydeki kamu politikacıları için önemli bir kaynak teşkil etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, küresel iklim değişikliği konusu ulusal ve uluslararası düzeyde detaylı bir şekilde ele alınmış ve Türkiye’de bu konuda yapılan düzenlemelere yer verilmiştir. İkinci bölümde metodoloji açıklanmış, araştırmada kullanılan yöntemler ve veri toplama teknikleri tanıtılmıştır. Üçüncü bölümde ise bulgular yer almaktadır. Bu bölümde, yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadeledeki rolü, yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla analiz edilmiştir. Son olarak, sonuç bölümünde, kent yönetimlerinin küresel iklim değişikliğiyle mücadeledeki farkındalığı ve etkinliği değerlendirilmiş ve bu konuda belirlenen problemlerin çözümüne dair öneriler sunulmuştur.

1. KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELE

İklim değişikliği, belirli bir coğrafi alandaki iklimin uzun dönemli ortalama durumundaki istatistiksel değişiklikler olarak tanımlanabilir (Türkeş, 2008: 27). Bu değişikliğin olumsuz etkilerinden korunmak ve etkilerinin en aza indirilebilmesi amacıyla küresel ölçekte farklı stratejiler benimsenmiştir. Bu stratejiler genellikle iki ana yaklaşımda şekillenmektedir: azaltma ve uyum. Azaltma, küresel iklim değişikliğinin önlenmesi veya etkilerinin hafifletilmesi için sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik yapılan çalışmaları kapsarken; uyum yaklaşımı, iklim değişikliğinin olası etkilerine karşı devletlerin hazırlıklı olmasını ve gerekli önlemleri almasını ifade etmektedir (Doğan ve Tüzer, 2011:

159). Azaltma yaklaşımı, küresel ısınmanın başlıca sebeplerinden biri olan sera gazı emisyonlarının azaltılmasını hedeflerken; uyum yaklaşımı ise, örneğin deniz seviyesinin yükselmesinin etkilerini göz önünde bulundurarak yerleşim yerlerinin yeniden düzenlenmesini önermektedir (Türkeş, 2022: 198). Bu doğrultuda, iklim değişikliğiyle mücadele sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda yerel düzeyde de ele alınmalıdır çünkü yerel yönetimler bu mücadelede önemli bir rol oynamaktadır (Manu, 2021: 29).

2018'de yayımlanan Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Küresel Isınma Özel Raporu, dünya sıcaklıklarının sanayileşme öncesi döneme kıyasla 1 derece arttığını ve bu artışın 2030-2050 yılları arasında kritik 1,5 derece eşik değerini geçeceğini belirtmiştir. Aşırı sıcaklıklar, su kıtlığı ve diğer iklim değişikliği kaynaklı zararlara dair veriler sunulmuştur. IPCC, sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlı tutmak için toprak kullanımı, enerji tüketimi ve şehir planlaması gibi alanlarda kapsamlı yapısal değişiklikler yapılması gerektiğine vurgu yapmıştır (Kaymaz ve Tut, 2020: 79). IPCC'nin 2022 yılına ait raporunda, emisyon azaltılması ve ulusal iklim taahhütlerinin değerlendirilmesi ele alınmış, sera gazı emisyonlarının azaltılması amacıyla teknolojik yeniliklerin ve sosyal stratejilerin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, iklim değişikliğiyle mücadele sadece teknik ve bilimsel bir problem değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik boyutları da olan bir meseledir. Bu rapor, iklim değişikliğini hafifletme ve adil bir iklim eylem planı geliştirme yolunda atılması gereken adımları belirlemiştir (Naidoo, 2022: 16). Dünya Meteoroloji Örgütü'nün 2021 raporuna göre, sanayi devriminden sonra küresel sıcaklık artışı hızlanmış ve deniz seviyesi artışı da önemli bir tehdit haline gelmiştir. 2013 yılına kadar deniz seviyesi yıllık ortalama 2.9 mm artarken, bu oran 2013'ten sonra 4.4 mm'ye yükselmiştir (Birpınar, 2022: 24). Bu hızlı değişiklikler, iklim değişikliğiyle mücadelede ulusal ve yerel yönetimlerin hızlı ve etkili aksiyonlar almasını zorunlu kılmaktadır.

İklim değişikliğiyle mücadelede ulusal ve uluslararası birçok anlaşma ve protokol yer almakta olup, yerel düzeyde de çözüm arayışlarına dair önemli raporlar mevcuttur. Örneğin, 1994 yılında kabul edilen Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS), halkın bilgilendirilmesi gerektiği ve iklim değişikliğiyle mücadelede toplumun aktif bir paydaş olması gerektiğini ifade etmiştir. Kyoto Protokolü, yerel düzeyde uygulanabilir spesifik maddeler içermemekle birlikte, farkındalık yaratılmasına yönelik hükümler getirmiştir. Paris Anlaşması ise küresel ısınmanın 1,5 °C ile sınırlanmasını ve yerel yönetimlerin bu hedef doğrultusunda etkili bir şekilde rol oynamasını amaçlamaktadır (Birpınar, 2022: 27). Aynı zamanda Habitat-3 Yeni Kentsel Gündemi'nde yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadeledeki önemine vurgu yapılmış, bu konuda yerel birimlerle koordinasyonun artırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Türkiye'de de iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında önemli adımlar atılmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştirilmesi, ülkenin iklim değişikliğiyle mücadele konusunda kararlı bir tutum sergilediğini göstermektedir. İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından yayınlanan yönetmelik ve stratejik planlar, Türkiye'nin ulusal ve yerel ölçekte iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik bir yol haritası sunmaktadır. Başkanlık, sera gazı emisyonlarını izlemek, yeşil kalkınma politikalarını teşvik etmek, iklim değişikliğine karşı uyum çalışmaları yapmak ve toplumun bilinçlenmesini sağlamak gibi görevleri üstlenmektedir (İDBHÇUHY, 2022). Bu çerçevede, yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadelede etkin bir rol oynaması için gerekli yasal düzenlemeler de yapılmaktadır. Örneğin, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda yerel yönetimlerin iklim değişikliği eylem planları oluşturması gerektiği belirtilmiştir ve büyükşehir belediyeleri için iklim değişikliği planlarının hazırlanması gerektiği ifade edilmiştir (Arı ve Aydın, 2019: 403-405). Tüm bu ulusal ve uluslararası çabalar, yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir aktör olduklarını ve bu soruna çözüm üretmek için yerel düzeyde de etkili politikaların geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

2. METODOLOJİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, küresel iklim değişikliğiyle mücadelede yerel yönetimlerin rolünü anlamak ve kent yönetimlerinin bu konudaki farkındalık düzeylerini belirlemektir. Çalışmanın temel sorusu, yerel yönetimlerin küresel iklim değişikliğiyle mücadelede ne ölçüde farkındalığa sahip olduklarını araştırmaktır. Yerel yönetimler, toplumların günlük yaşamlarını etkileyen önemli kararlar ve uygulamalar geliştiren aktörlerdir. Bu bağlamda çalışma, kent yönetimlerinin küresel iklim değişikliğiyle mücadeledeki etkinliklerini ve bu alandaki sorunlara çözüm üretme kapasitesini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, elde edilen bulguların literatüre katkı sağlayacağı ve bu alanda çalışmalar yürüten araştırmacılar ile yerel ve merkezi yönetim düzeyindeki kamu politikacıları için değerli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

2.2. Araştırmanın Yöntemi

Küresel iklim değişikliğiyle mücadelede yerel yönetimlerin rolü, literatür taraması, ulusal ve uluslararası yayınların incelenmesi, alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurulması ve yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla ele alınmıştır. Araştırma, nitel bir araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama tekniği olarak, sorunun çözümüne yönelik daha doğru ve derinlemesine bilgi edinilmesi amacıyla mülakat tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat formları hazırlanarak, bu formlar İstanbul'daki ilçe belediyelerinin yöneticileri ve ilgili personelleriyle uygulanmıştır. Mülakatlar, katılımcıların küresel iklim değişikliği ve bu konuda yerel yönetimlerin rolüne dair algılarını ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Mülakat soruları, genel olarak küresel iklim değişikliği konusundaki düşünceleri ve yerel yönetimlerin bu mücadeledeki etkinliklerini sorgulamayı hedeflemiştir.

Araştırmanın evreni İstanbul ili olup, örneklem İstanbul ilindeki ilçe belediyelerinden seçilmiştir. İstanbul, Türkiye'nin en büyük ili olup, metropol olma özelliği ve ekonomik büyüklüğü nedeniyle bu çalışmanın kapsamına alınmıştır. Bu çalışma, İstanbul'daki yerel yönetimlerin küresel iklim değişikliğiyle mücadeledeki farkındalık ve etkinliklerini ele almakla sınırlıdır. Veri toplama aşamasında, Kadıköy, Fatih, Kartal, Maltepe, Tuzla, Üsküdar, Beyoğlu, Beşiktaş, Sarıyer ve Beykoz ilçelerinin belediye yetkilileri ile görüşmeler yapılmıştır. Toplamda 10 ilçe belediyesinden randevu talep edilmiş, ancak 3 belediyeden geri dönüş alınmamış, bir belediye ise yeni kurulan iklim değişikliği birimi nedeniyle bilgi verilemeyeceğini belirtmiştir. Nihayetinde, 5-16 Aralık 2022 tarihleri arasında Kadıköy, Fatih, Kartal, Maltepe, Tuzla ve Üsküdar belediyeleriyle mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar, bazı durumlarda ses kaydına alınmış, diğerlerinde ise notlar alınarak kayda geçirilmiştir. Mülakatlar, katılımcıların görüşlerinde tekrara düşülene kadar devam ettirilmiş, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

2.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, araştırma yalnızca yerel yönetimlerin politikalarıyla sınırlı kalmıştır. Merkezi yönetimin uyguladığı politikalar ve alınan kararlar bu çalışma kapsamında yer almamaktadır. İkinci sınırlılık, araştırmanın evreninin yalnızca İstanbul ili ile sınırlı olmasıdır. Bu nedenle, araştırma bulguları yalnızca İstanbul'a özgü değerlendirilmelidir ve diğer illeri kapsayan genellemeler yapılmamalıdır. Son olarak, evrenin tamamına ulaşmanın zaman ve maddi imkanlar açısından mümkün olmaması, araştırmanın kapsamını sınırlayan bir diğer faktördür. Bu nedenle, çalışmanın bulguları yalnızca seçilen ilçe belediyelerinin durumunu yansıtmaktadır ve İstanbul genelindeki tüm belediyeleri kapsamamaktadır.

3. BULGULAR

Küresel iklim değişikliğiyle mücadele bağlamında kent yönetimlerinin rolünü değerlendirmek amacıyla İstanbul ilçe belediyeleriyle gerçekleştirilen mülakatlar, iki ana başlık altında incelenmiştir: Küresel iklim değişikliğine yönelik algılar ve yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadeledeki etkinliği.

3.1. Küresel İklim Değişikliğine Yönelik Algılar

İklim değişikliği konusunda yerel yönetimlerin farkındalık seviyelerinin belirlenmesi için yapılan mülakatlarda, katılımcılara iki soru yöneltilmiştir. Bu sorulardan bir kısmına çekimser yanıtlar verilirken, bazıları ise tatmin edici cevaplar sunmamıştır. Sorular ve verilen yanıtlar şu şekildedir:

• Küresel İklim Değişikliği ve Mücadele Konusundaki Düşünceleriniz Nelerdir?

Katılımcıların verdiği yanıtlar, genel olarak küresel iklim değişikliğine dair yüksek farkındalık seviyesini göstermektedir. Katılımcılar, iklim değişikliğinin yalnızca makro düzeyde ele alınamayacağını, her düzeydeki aktörlerin üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca, iklim değişikliğiyle mücadelede kurumlar arası iş birliği ve yasal düzenlemeler kadar, teşvik edici uygulamaların da önemli olduğu ifade edilmiştir. Örneğin, bir katılımcı, "İklim değişikliğiyle mücadelede her aktörün farklı roller üstlenerek, homojen bir görev paylaşımı etkinliği artıracak en önemli unsurdur" diyerek, bu konuda iş birliği ve koordinasyonun önemini vurgulamıştır.

• Küresel İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Önemi ve Konumlanmaları Nedir?

Görüşmeciler, yerel yönetimlerin, vatandaşla doğrudan temas halinde olmaları nedeniyle iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Birçok katılımcı, yerel yönetimlerin bu konuda daha fazla sorumluluk alması gerektiğini, ancak mevcut yasal kısıtlamalar nedeniyle bu süreçte bazı zorluklarla karşılaştıklarını dile getirmiştir. Bir katılımcı, "Yerel yönetimler, hükümetle birlikte iklim krizine karşı sorumluluğu paylaşmakta, ancak karar alma mekanizmalarının yavaş işlediği görülmektedir" demiştir. Ayrıca, yerel yönetimlerin atık yönetimi, kent planlaması ve altyapı konularında önemli bir görev üstlendikleri de ifade edilmiştir.

3.2. İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Etkinliği

İstanbul ilçe belediyelerinin iklim değişikliğiyle mücadeledeki etkinliğini anlamak amacıyla yapılan mülakatlar, altı farklı soruya odaklanmıştır.

• Belediyede İklim Değişikliğiyle İlgili Faaliyet Gösteren Aktif Bir Birim Var Mı?

Bazı belediyelerde iklim değişikliğiyle ilgili aktif birimlerin bulunduğu, bazı belediyelerde ise yeni kurulan birimler olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılardan birkaçı, belediyelerinde İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü bünyesinde aktif bir iklim kriziyle mücadele biriminin çalıştığını belirtirken, bazıları bu tür bir birimin henüz kurulma aşamasında olduğunu ifade etmiştir. Örneğin, bir katılımcı, "İklim Değişikliği Müdürlüğü, yeni kuruldu ve henüz faaliyet gösteren birim bulunmamaktadır" demiştir.

• Küresel İklim Değişikliğiyle Mücadele Konusunda Merkezi Yönetim ve İBB'den Destek Alıyor Mu?

Bu soruya verilen yanıtlar, görüşmecilerin çoğunun merkezi yönetim ve İBB ile yeterli desteği almadıklarını belirttiklerini ortaya koymaktadır. Bir katılımcı, "İBB'nin eylem planları var ancak ilçe belediyeleriyle doğrudan bir iletişimimiz yok" derken, bir diğer katılımcı ise "İBB ile eşit oranda kaynak

dağıtımını yapıldığını düşünüyorum, ancak merkezi yönetimden yeterli destek alamıyoruz" şeklinde bir değerlendirme yapmıştır.

• İklim Değişikliğiyle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Kaynakları Yeterli Mi?

Çoğu katılımcı, iklim değişikliğiyle mücadelede yeterli kaynağa sahip olmadıklarını belirtmiştir. Bir katılımcı, "Elimizdeki kaynakları verimli kullanmaya çalışıyoruz ancak bütçemiz yetersiz" diyerek mevcut kaynak sıkıntısını dile getirmiştir. Diğer katılımcılar da benzer şekilde, altyapı projeleri için ek bütçe ve teknik donanım eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir.

• İklim Değişikliği Başbakanlığı veya Bakanlık Tarafından Yerel Belediyelere Gelen Projeler veya Talepler Var Mı?

Çoğunlukla, İklim Değişikliği Başkanlığı'ndan herhangi bir proje veya talep gelmediği belirtilmiştir. Bazı belediyeler, henüz bu tür taleplerle karşılaşmadıklarını ifade ederken, bazıları ise bu konuda küçük çapta projeler başlatıldığını ancak henüz ilerleme kaydedilmediğini söylemişlerdir.

• Sera Gazı Emisyonunun Azaltılmasına Dair Belediyelerin Çalışmaları Var Mı?

Görüşmecilerin çoğunluğu, belediyelerinin sera gazı emisyonunun azaltılması yönünde çeşitli çalışmalar yürüttüğünü belirtmiştir. Yenilenebilir enerji kullanımı, özellikle güneş enerjisi panellerinin kurulması gibi projeler bu çalışmalar arasında öne çıkmaktadır. Ayrıca, bazı belediyeler, hava kirliliğini azaltmaya yönelik denetimler ve uyarılar da yapmaktadır.

• İklim Değişikliği Eylem Planları Hazırlanıyor Mu ve Uygulama Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar Nedir?

İklim değişikliği eylem planları genellikle hazırlanmış olmakla birlikte, veri toplama ve uzman desteği sağlama gibi konularda zorluklar yaşandığı ifade edilmiştir. Bir katılımcı, "Veri elde etmek için pek çok yazışma yapmak zorunda kaldık ve bu yazışmalardan çoğuna yanıt alamadık" diyerek sürecin zorluklarına dikkat çekmiştir.

Genel olarak, yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadele konusunda bir takım zorluklarla karşı karşıya oldukları, ancak aynı zamanda bu mücadelede çeşitli stratejiler geliştirmeye ve daha fazla iş birliği yapmaya çalıştıkları görülmektedir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

İklim değişikliği, günümüzün en önemli çevresel ve sosyo-ekonomik sorunlarından biri olarak dünya genelinde hızla derinleşen bir kriz halini almıştır. Sanayi devrimiyle birlikte fosil yakıtların artan kullanımı, dünya üzerindeki ekosistemlere zarar vererek, küresel ısınma ve iklim değişikliğini tetiklemiştir. Kentleşme, sanayileşme ve nüfus artışı gibi faktörler, doğal kaynakların tükenmesine, biyolojik çeşitliliğin kaybına ve çevre kirliliğinin artmasına yol açmıştır. Bu durum, yalnızca çevresel değil aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve sağlık alanlarında da ciddi sorunlar yaratmaktadır.

Çalışmada, Türkiye'deki yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadele konusundaki farkındalık düzeyleri ve uygulamalarına dair yapılan değerlendirmeler, bu bağlamda oldukça önemli sonuçlar sunmaktadır. Türkiye'de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adının "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı" olarak değiştirilmesi, bu alandaki hassasiyetin ve resmi politika değişikliklerinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Bakanlık bünyesinde oluşturulan İklim Değişikliği Başkanlığı ve Yerel Politikalar Başkanlığı da iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu tür atılan adımların yerel yönetimlerin etkinliğiyle desteklenmesi gerekmektedir.

Çünkü iklim değişikliği gibi küresel bir sorunun çözülmesi, yalnızca merkezi yönetimin değil, yerel yönetimlerin de güçlü ve koordineli bir şekilde hareket etmesini gerektirmektedir.

Yerel yönetimlerin iklim değişikliği konusunda daha etkin bir rol alabilmesi için bazı önemli hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Öncelikle, yerel yönetimlerin farkındalık seviyeleri yüksek olmakla birlikte, bazı ilçe belediyelerinde iklim değişikliği müdürlüklerinin kurulmaması ya da yeni kurulma aşamasında olması, yerel yönetimlerin bu alanda aktif bir şekilde çalışabilmelerinin önündeki en büyük engellerden biridir. Bu durum, yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadelede sistematik bir yaklaşım sergileyememelerine ve daha fazla koordine olamamalarına neden olmaktadır. Bu noktada, tüm ilçe belediyelerinde iklim değişikliği ile ilgili birimlerin kurulması, bu birimlerin ilgili diğer birimlerle etkin bir koordinasyon içinde hareket etmesi önemlidir. Böylece, yerel yönetimler daha planlı ve sürdürülebilir projeler geliştirebilir ve bu projelerin uygulanması noktasında daha verimli sonuçlar elde edilebilir.

İklim değişikliği ile mücadele, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal yönleriyle de ele alınması gereken bir süreçtir. İlçe belediyelerinin iklim değişikliği ile mücadele için yeterli kaynağa sahip olmamaları, bu mücadeledeki etkinliklerini kısıtlamaktadır. İklim değişikliği müdürlüklerinin kurulması ile birlikte, bu müdürlüklerin yeterli finansal kaynaklarla desteklenmesi, daha büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda, hükümetin yerel yönetimlere yönelik finansal destek sağlama sorumluluğu da önem kazanmaktadır. Belediyelere kaynak tahsisi yapılması, yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle ilgili projelerini hayata geçirebilmeleri için gereklidir. Ayrıca, iklim değişikliği ile mücadele alanındaki projelerin sadece çevreye duyarlı olmakla kalmayıp, aynı zamanda yerel halkın yaşam kalitesini artıran, ekonomik fırsatlar yaratacak projeler olmasına özen gösterilmelidir.

Yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadelede karşılaştığı bir diğer önemli zorluk, merkezi hükümet ile yerel yönetimler arasındaki koordinasyon eksikliğidir. Özellikle büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki iş birliği eksiklikleri, yerel düzeyde etkili bir müdahale planının oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Koordinasyonun sağlanması, yerel yönetimlerin bu süreçte daha etkin rol alabilmesi için büyük önem taşımaktadır. İklim değişikliği ile mücadelede başarılı bir strateji, yalnızca merkezi hükümetin değil, tüm yerel yönetimlerin de uyum içinde çalışması ile mümkün olacaktır. Bu nedenle, yerel yönetimler arasında bilgi paylaşımı, deneyim aktarımı ve karşılıklı destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, iklim değişikliği ile mücadelede yerel yönetimlerin rolü oldukça büyüktür. Ancak bu rollerini etkili bir şekilde yerine getirebilmeleri için kurumsal altyapılarının güçlendirilmesi, koordinasyonun sağlanması ve gerekli kaynakların tahsis edilmesi şarttır. Yerel yönetimler, çevre dostu projeler, enerji verimliliği, atık yönetimi ve sürdürülebilir ulaşım gibi alanlarda öncülük yaparak, iklim değişikliği ile mücadeleye katkı sağlayabilirler. Ayrıca, iklim değişikliği konusunda toplumun bilinçlendirilmesi ve yerel halkın katılımının teşvik edilmesi de oldukça önemlidir. Bu şekilde, yerel düzeyde etkili bir mücadele stratejisi oluşturulabilir ve iklim değişikliğiyle daha başarılı bir şekilde başa çıkılabilir.

Bu çalışma, Türkiye'deki yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadeledeki rollerini ve farkındalık düzeylerini incelemekle birlikte bazı sınırlamalara sahiptir. İlk olarak, veriler yalnızca belirli ilçe belediyeleriyle yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Bu da çalışmanın Türkiye'nin tüm yerel yönetimlerini temsil etmesini engellemektedir. Farklı bölgelerdeki yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik uygulamaları ve yaklaşımları da farklılık gösterebileceği için bulguların genellenebilirliği sınırlıdır. Ayrıca, bu çalışma belirli bir zaman diliminde yapılmış olup, iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik yerel yönetimlerin farkındalık seviyeleri ve uygulamaları zaman içinde değişebilir. Bu nedenle, çalışmanın bulguları yalnızca mevcut durumu yansıtmaktadır ve

gelecekteki gelişmeleri yansıtma kapasitesine sahip değildir. Yerel dinamikler de çalışmanın sınırlılıklarından bir diğerini oluşturur; her belediyenin kendine özgü ekonomik, kültürel ve sosyal yapıları, iklim değişikliği ile mücadeledeki başarıları ya da eksiklikleri etkileyebilir. Bu çalışmada, kaynak yetersizliğinin belirli bir düzeyde olduğu belirtilmiş olsa da, bu kaynakların ne kadar yetersiz olduğu ve çözüm önerileri hakkında daha derinlemesine bir analiz yapılmamıştır. Yerel yönetimler arasındaki koordinasyon eksiklikleri de önemli bir sorun olarak vurgulanmış olsa da, bu eksikliklerin çözümü için daha somut stratejilerin önerilmesi gerekmektedir. Çalışma ayrıca, Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadelesinde ulusal düzeydeki politikaların etkisini yeterince irdelememiştir. Sosyo-politik faktörlerin yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadeleye nasıl etki ettiği konusunda daha fazla araştırma yapılması gerekebilir. Son olarak, çalışmanın yöntemsel sınırlamaları da bulunmaktadır; yapılan görüşmeler, yerel yönetimlerin görüş ve deneyimlerini yansıtsa da, daha geniş bir veri seti ile yapılacak anketler ve istatistiksel analizler, daha kapsamlı ve genellenebilir sonuçlar sağlayabilir. Bu nedenlerle, bu çalışma Türkiye'deki yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadeledeki mevcut durumunu anlamada önemli bir katkı sağlasa da, daha geniş kapsamlı ve derinlemesine araştırmalar, gelecekteki stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, M., & KAYA, A. A. (2020). Bir afet olarak küresel iklim değişikliği ve ilköğretim öğretmenlerinin iklim değişikliği farkındalığının incelenmesi: Gümüşhane ili örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 112-124.
- AKSOY, Ö. K., & ARSLAN, E. S. (2022). Kentlerde iklim değişikliğinin olası etkilerinin azaltılmasında yeşil altyapı ve ekosistem hizmetlerinin rolü. *Journal of İnsan ve İnan*, 9(33), 53-62.
- ARAOS, M., BERRANG-FORD, L., FORD, J. D., AUSTIN, S. E., BIESBROEK, R., & LESNIKOWSKI, A. (2016). Climate change adaptation planning in large cities: A systematic global assessment. *Environmental Science & Policy*, 66, 375-382.
- BAACK, F., ÖZEROL, G., VINKE-DE KRUIJV, J., HALMAN, J., & KUKS, S. (2024). Implementing climate change adaptation through mainstreaming at the local level—a comparative case study of two municipalities in the Netherlands. *Regional Environmental Change*, 24(2), 49.
- BERGQUIST, P., MARLON, J. R., GOLDBERG, M. H., GUSTAFSON, A., ROSENTHAL, S. A., & LEISEROWITZ, A. (2022). Information about the human causes of global warming influences causal attribution, concern, and policy support related to global warming. *Thinking & Reasoning*, 28(3), 465-486.
- BİÇER, B. K., & VAİZOĞLU, S. A. (2015). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin küresel ısınma/iklim değişikliği hakkındaki bilgi ve farkındalıklarının belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(2), 30-43.
- BİRPINAR, M. E. (2022). Küresel sorun iklim değişikliği: Gelişimi, uluslararası müzakereler ve Türkiye. *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*, 1(1), 20-36.
- BIESBROEK, G. R., SWART, R. J., CARTER, T. R., COWAN, C., HENRICH, T., MELA, H., ... & REY, D. (2010). Europe adapts to climate change: Comparing national adaptation strategies. *Global Environmental Change*, 20(3), 440-450.
- BRAUNSCHWEIGER, D., & INGOLD, K. (2023). What drives local climate change adaptation? A qualitative comparative analysis. *Environmental Science & Policy*, 145, 40-49.
- DOĞAN, S., & TÜZER, M. (2011). Küresel iklim değişikliğiyle mücadelede: Genel yaklaşımlar ve uluslararası çabalar. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (44), 157-194.

- DUPUIS, J., & KNOEPFEL, P. (2013). The adaptation policy paradox: The implementation deficit of policies framed as climate change adaptation. *Ecology and Society*, 18(4).
- European Commission. (2021). EU Climate Adaptation Strategy. https://climate.ec.europa.eu/eu-action/adaptation-climate-change/eu-adaptation-strategy_en
- FÜNFGELD, H. (2015). Facilitating local climate change adaptation through transnational municipal networks. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 12, 67-73.
- Habitat 3 Yeni Kentsel Gündem. (2017). Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Erişim adresi, <https://habitat.csb.gov.tr/yeni-kentsel-gundem-new-urban-agenda-i-5733>.
- INGOLD, K., DRIESSEN, P. P., RUNHAAR, H. A., & WIDMER, A. (2019). On the necessity of connectivity: Linking key characteristics of environmental problems with governance modes. *Journal of Environmental Planning and Management*, 62(11), 1821-1844.
- İklim Değişikliği Başkanlığı Hizmet Birimleri İle Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmenlik, Resmi Gazete 31873. (21 Haziran 2022). Erişim adresi, <http://www.resmigazete.gov.tr>.
- KAÇMAZ, F. K., & ÖZAYDIN, M. (2019). Sosyal politika disiplini bağlamında küresel iklim değişikliği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 10(2), 96-128.
- KAYMAZ, C., & TUT, G. (2020). İklim değişikliği politikalarına yönelik bir çerçeve denemesi. *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 78-98.
- KOK, M. T. J., & DE CONINCK, H. C. (2007). Widening the scope of policies to address climate change: Directions for mainstreaming. *Environmental Science & Policy*, 10(7-8), 587-599.
- MANU, G. (2021). Public policies on climate change. *Juridical Current*, 2, 29-36.
- Mavi, İ. (2021). Küresel iklim değişikliği bağlamında yeni toplumsal hareket örneği olarak küresel çevreci hareketler. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- MORATO, L. C. (2024). Suburban climate adaptation governance: Assumptions and imaginaries affecting peripheral municipalities. *Buildings & Cities*, 5(1).
- NAIDOO, S. (2022). Commentary on the contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. *South African Journal of Science*, 118(9-10), 1-4.
- OLAZABAL, M., CHU, E., BROTO, V. C., & PATTERSON, J. (2021). Subaltern forms of knowledge are required to boost local adaptation. *One Earth*, 4(6), 828-838.
- ÖZERDEM, F., & BARLAS, B. (2021). Kopenhag Okulu çerçevesinde 2020 ve sonrası dünya politikasının yeni sorunu: İklim değişikliği ve iklim göçmenleri. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 41, 273-302.
- OSTROM, E. (2000). Collective action and the evolution of social norms. *Journal of Economic Perspectives*, 14(3), 137-158.
- PERROW, C. (2010). *Why we disagree about climate change: Understanding controversy, inaction, and opportunity*.
- ROBERT, S., & SCHLEYER-LINDENMANN, A. (2021). How ready are we to cope with climate change? Extent of adaptation to sea level rise and coastal risks in local planning documents of southern France. *Land Use Policy*, 104, 105354.
- ROGERS, N. J., ADAMS, V. M., & BYRNE, J. A. (2024). Agenda-setting and policy leadership for municipal climate change adaptation. *Environmental Science & Policy*, 161, 103869.
- SIMON Rosenthal, C., ROSENTHAL, J. A., MOORE, J. D., & SMITH, J. (2015). Beyond (and within) city limits: Climate policy in an intergovernmental system. *Review of Policy Research*, 32(5), 538-555.

- SMIT, B., & WANDEL, J. (2006). Adaptation, adaptive capacity and vulnerability. *Global Environmental Change*, 16(3), 282-292.
- UITTENBROEK, C. J., JANSSEN-JANSSEN, L. B., & RUNHAAR, H. A. (2013). Mainstreaming climate adaptation into urban planning: Overcoming barriers, seizing opportunities and evaluating the results in two Dutch case studies. *Regional Environmental Change*, 13, 399-411.
- UYSAL, Y. (2022). İklim değişikliği ve küresel ısınma ile mücadelede yerel yönetimlerin rolü: Tespitler ve öneriler. *Kesit Akademi Dergisi*, 8(30), 324-354.
- VOGEL, B., & HENSTRA, D. (2015). Studying local climate adaptation: A heuristic research framework for comparative policy analysis. *Global Environmental Change*, 31, 110-120.
- VURAL, Ç. (2018). Küresel iklim değişikliği ve güvenlik. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 57-85.
- WRIGHT, C. (2021). Local government leading climate action. *The Round Table*, 110(5), 587-596.
- YU, L. (2016). Agro-pastoralism under climate change: Institutions and local climate adaptations in northern China. *Land Use Policy*, 58, 173-182.
- YÖRÜKLÜ, N. (2021). İklim değişikliği ve küresel ısınma için peyzaj mimarlığı stratejileri: İklim değişikliği politikaları peyzaj beyanı. *Peyzaj*, 3(1), 43-45.